

KL-1654

Seat No. _____

M. A. (Sem. IV) Examination

April / May - 2013

Sanskrit : Paper - 404

(अलङ्कार शास्त्र)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

१ नीचेनाभांथी कोर्ध पण यार सविस्तर सभणवो : १४

- (१) 'वेदोपवेदात्मा सार्ववर्णिकः पञ्चमो गेयवेदः' इति द्रोहिणिः।
- (२) कृषिपाशुपाल्ये वणिज्या च वार्ता। आन्वीक्षिकीत्रयी वार्तानां योगक्षेमसाधनो दण्डस्तस्य नीतिर्दण्डनीति। तस्यामायत्ता लोकयात्रा।
- (३) चत्वारि शृङ्गास्त्रयोऽस्य पादा द्वे शीर्षे सप्तहस्तासोऽस्य। त्रिधा बद्धो वृषभो रोखीति महो देवो मर्त्यमा विवेश॥
- (४) या दुग्धाऽपि न दुग्धेव कविदोग्धृभिरन्वहम्। हृदि नः सन्निधत्तां सा सुक्तिधेनुः सरस्वती॥
- (५) अभ्यासः इति मङ्गलः। अविच्छेदेन शीलनमभ्यासः।
- (६) 'न हि प्रकृतिमधुरा द्राक्षा फाणितसंस्कारमपेक्षते।' इति आचार्याः।
- (७) 'प्रसरति किमपि कथञ्चन नाभ्यस्ते गोचरे क्वः कस्य। इदमेव तत्कवित्वं मद्वाचः सर्वतोदिक्काः॥'
- (८) वरमकर्विन पुनः कुकविः स्यात्। कुकविता हि सोच्छ्वासं मरणम्।

२ राजशेखर अनुसार कविप्रकार थर्यो. १४

अथवा

२ राजशेखर अनुसार काव्यहेतु थर्यो. १४

૩ કોઈ પણ બે વિશે ટૂંકનોંધ લખો :

૨૦

- (૧) કાવ્યપુરુષ ઉત્પત્તિ
- (૨) કાવ્યપાક
- (૩) શાસ્ત્રપ્રકાર
- (૪) રાજશેખર - જીવન.

૪ કોઈ પણ છ પ્રશ્નોના બે-ત્રણ વાક્યોમાં ઉત્તર લખો :

૧૨

- (૧) વેદનાં અંગો કેટલા ? કયા કયા ?
- (૨) જલ્ય કોને કહેવાય ?
- (૩) સરસ્વતીએ વાલ્મિકીના કયા શ્લોકને વરદાન આપ્યું ?
- (૪) રીતિ, વૃત્તિ, પ્રવૃત્તિ કોને કહેવાય છે ?
- (૫) શ્યામદેવના મતે સારસ્વત કવિ શા માટે શ્રેષ્ઠ છે ?
- (૬) આહાર્યબુદ્ધિ એ શા માટે ગુરુ પાસે જવું જોઈએ ?
- (૭) આનંદવર્ધન પ્રતિભા અને વ્યુત્પત્તિમાંથી કોને ચડિયાતી માને છે ? શા માટે ?
- (૮) કવિ રાજ કોને કહે છે ?

૫ આપેલ વિકલ્પમાંથી સાચો વિકલ્પ શોધી લખો :

૧૦

- (૧) વૈદિક શબ્દોનું નિર્વચન તે _____
  - (a) શિક્ષા
  - (b) કલ્પ
  - (c) નિરુક્ત
  - (d) વ્યાકરણ
- (૨) પુરાકલ્પમાં કેટલા નાયક હોય ?
  - (a) એક
  - (b) ત્રણ
  - (c) બે
  - (d) અનેક
- (૩) દંડનીતિ એ એક જ વિદ્યા છે. - આ મત કોનો છે ?
  - (a) ઉશનસ્
  - (b) બૃહસ્પતિ
  - (c) મનુ
  - (d) કૌટિલ્ય
- (૪) સાહિત્યવિદ્યાવધૂનું નિર્માણ કોણે કર્યું ?
  - (a) બ્રહ્મા
  - (b) સરસ્વતી
  - (c) લક્ષ્મી
  - (d) ગૌરી

- (પ) સાત્વતિમાં કુટિલગતિ ભળે ત્યારે _____ કહેવાય.
- (a) ભારતી (b) કૌશિકી
(c) આરભટ્ટી (d) વૈદર્ભી
- (દ) દુર્બુદ્ધિ શિષ્યની મતિ કેવા રંગના વસ્ત્ર સમાન હોય છે ?
- (a) લાલ (b) લીલા
(c) પીળા (d) ભૂરા
- (૭) કાવ્ય નિર્માણમાં કવિ માટે સમાધિ અતિઆવશ્યક છે. - આ મત કોનો છે ?
- (a) મંગલ (b) શ્યામદેવ
(c) રાજશેખર (d) વામન
- (૮) રાજશેખરના મતે ભાવક કેટલા છે ?
- (a) બે
(b) ત્રણ
(c) ચાર
(d) પાંચ
- (૯) પ્રતિભા અને વ્યુત્પત્તિમાં પ્રતિભા ચડિયાતી છે. - આ મત કોનો છે ?
- (a) રાજશેખર (b) આનંદવર્ધન
(c) શ્યામદેવ (d) મંગલ
- (૧૦) રસને અનુકૂળ શબ્દ અને અર્થ તેમજ સૂક્તિઓનું ગુંફન તે પાક છે - એમ કોણ માને છે ?
- (a) યાયાવર (b) આનંદવર્ધન
(c) અવન્તિસુંદરી (d) મંગલ